

Naujienu Antroji Dalis

NR. 784

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

V. KAPSUKO SUKAKČIŲ PROGA

Rašo Dr. P. GRIGAITIS

Skaitydamas Dr. K. Griniaus atsiminimų I-ji tomą, užtikau keliose vietose paminėtą Vincą Mickevičių Kapsuką. Jam yra pašvęstas išstis knygos skyrelis (242–246 psl.).

Paduotos tenai datos rodo, kad šiemet yra dvi Kapsuko sukaktys. Jis gimė 1880 m. balandžio 7 d., mirė 1935 m. vasario 17 d. Taigi šiemet sukako 85 metai nuo jo gimimo ir 30 metų nuo jo mirties.

Reikia manyti, kad velionio garbintojai šitų progų nepraleis tylomis. Okupuotoje Lietuvoje jisai jau seniai laikomas žymiausiu Lietuvos darbininkijos vadu ir proletarinės revoliucijos čempionu. Jo vardu yra pavadintas Marijampolės miestas, eilė kitų vietovių ir mokslo bei kultūros institucijų, gatvių ir kolchozų.

Negalima tikėtis, kad tie jo gyvenimo ir "revoliucinių nuopelnų" aprašymai būtų bešališki ir teisingi.

Tačiau ir komunistų priešai, rašydami apie jį, neretai prasielkia su tiesa.

Todėl manau, kad bus ne pro šalį mesti šiek tiek šviesos ir į Kapsuko jaunystės ir veiklos laikus. Rašyti jo biografiją čia užimtų per daug laiko ir vietos dienraštyje.

Esu, beje, apie Kapsuką jau dvejetą ar trejetą kartų rašęs, bet tada daugelis neatkreipė į tai dėmesio.

Dr. K. Grinius apie V. Kapsuką

Savo knygoje "Atsiminimai ir mintys" buvusis Lietuvos Respublikos prezidentas rašo:

"1896 m. vieną dieną atėjo jaunikaitis, pasisakė esąs Mickevičius Vincas, Liepojaus gimnazijos VI klasės mokinys, pirmiau mokėsis Marijampolės gimnazijoje ir Seinų kunigų seminarijoje, bet iš ten dėl lietuviškų spaudinių laikymo paprašytas pasišalinėti. Kilęs jisai nuo Pajevonio bene iš Būdviečių kaimo. Jis prašė patarimo dėl nesveikatos, nes neseniai Liepoju jam iš plaučių smarkiai paplūdes kraujas". (242 psl.).

Tai buvęs Kapsukas, vėliau pagarsėjęs, kaip karštas Rusijos bolševikų pasekėjas ir lietuvių (taip pat ir balgudžių) komunistų vyriausias vadas.

Toliau "Atsiminimų" autorius rašo: Jo pacientas Vincas Mickevičius jam pasakojo turėjęs Liepojuj reikalų su žandarų viršininku, "tur būt dėl Seinų istorijos". Tas žandaras pasirodęs žmoniškas:

"Bet Niedvieckis pasirodęs žmoniškas žandaras ir iš pat

pradžių įspėjęs Mickevičių, kad niekų nekalbėtų, gerai neskubėdamas apgalvotų, ką sako, jei gerai, tvirtai ko nežinaš, tegul taip ir sakas, kad nežinaš. Nieks tavęs, jaunikaiti, už liežuvio netešia, — baigė savo pamokymą žandaras. — Aš supratau, — tarė Vincas Mickevičius, — kad Niedzieckis nenori manęs skandinti, ir ėmiau į jo paklausimus iš lėto atsakinėti — 'neatsimenu', 'nežinau, nepažįstu, nebuvo, negirdėjau, nemačiau, neskaiciau, neturėjau, nesutikau'... Pabaigėm, žandaras, paspaudęs ranką, atsisveikindamas dar šiais žodžiais mane palydėjo: 'Daugiau neįkliūk, mano mielas (golubčik) ir mokėk liežuvį valdyti (ne popadaites bolše i deržite jazyk za zubami)'".

Tai visai neįtikėtinas pasakojimas. Apie tokius žmoniškus rusų žandarus, 19-me šimtmeptyje, mums neteko girdėti. Bet jeigu ir pasitaikydavo tokių "baltų varnų" carinės Rusijos policijoje, tai čia aprašytas epizodas negalėjo įvykti Liepojuje arba 1896 m. su V. Mickevičium.

Vincas Mickevičius niekad nesimokė Liepojaus gimnazijoje ir niekad nebuvo pasiekęs 6 klasę.

Jisai lankė Marijampolės gimnaziją. Baigęs 4 klases, buvo nuvežtas į dvasinę Seinų seminariją. Antrus metus tenai bebūdamas, tapo iš seminarijos išvarytas — ir tai ne dėl lietuviškų spaudinių laikymo, o dėl kitų priežasčių.

Viena iš tų priežasčių buvo Mickevičiaus laiškas (iš Seinų) gimnazistui Jokubaičiui Marijampolėje — laiškas, kuris įklampino tą gimnazistą ir mokytoją Vincą Staniškį.

Labai galimas daiktas, kad Dr. Grinius sumaišė buvusį Marijampolės gimnazistą Mickevičių su Liepojaus gimnazistu Mickevičium, maždaug tokio pat amžiaus kaip pirmas, bet tautiniame lietuvių jaunimo judėjime pasireiškusiu labai trumpai.

V. Mickevičiaus laiškas

Pats Vincas pasakojo rašančiam šias eilutes, kaip jisai savo laišku įklampino save ir kitus.

Seinų seminarija tada buvo griežtai lenkiškos dvasios. Jos viršininkas (regentas) kun. Giedraitis, aukštos Lietuvos bajorų kilmės, bet visai sulenkėjęs, neapkentė patriotų lietuvių, kuriuos lenkų šovinistai praminė "litwoman'ais".

Lietuvių kalba Seinų seminarijoje buvo uždrausta. Bet tarp klierikų veikė slapta lietuvių

Brookfield zoologijos sodo baltos meškos mėgsta nardyti. Jos pardo, pasipeša, saldinius surenka ir vėl neria į vandenį.

patriotų kuopelė. Įstojęs į seminariją, Vincas Mickevičius į tą kuopelę įėjo. Jos nariams trūko rimtos lietuviškos literatūros.

Mickevičius, kitų klierikų skatinamas, ar pats savo sumanymu, nutarė parašyti laišką 8 klasės gimnazistui Jokubaičiui ir paprašyti jį nurodyti, kur ir kaip būtų galima gauti Simano Daukanto "Istoriją" ir, gal, kitų lietuviškų raštų.

Gimnazistas Jokubaitis gyveno valdiniame bendrabutyje, Internate. Mickevičius ten ir pasiuntė jam laišką. Jisai pats buvo gyvenęs tame internate ir galėjo numanyti, kas gali atsiti. Bet apie tai jisai užmiršo pagalvoti.

Internato užveizda laišką atplėšė ir pranešė apie jo turinį gimnazijos vyriausybei — inspektoriui ir direktoriui. Mickevičius pasakojo man, kad šie užuodė "kramolą" (priešvalstybinę veiklą) jo laiške ir painformavo policiją. Ši susižinojo su Seinų policija, kuri pasakė dvasinės seminarijos regentui (valdytojui) kun. Giedraičiui, kad klierikai slaptai užsiima pavojingu valstybės saugumui darbu.

Regentas prizadėjo seminarijos klierikus "sutvarkyti", todėl policija nesikišo. Pats Giedraitis, anot Mickevičiaus, atliko žandaro darbą: padarė kratą jo kambarėlyje. Bet jokių uždraustų raštų tenai nebuvo, todėl regentas jų, žinoma, nerado ir negalėjo rasti. Bet jisai liepė Mickevičiui paskirtą valandą ateiti į regento kabinetą.

Kai Mickevičius nuėjo pas regentą, ant Giedraičio stalo jau gulėjo Mickevičiaus popieriai. Daug nekalbėdamas, jisai pasakė klierikui: "Neturi pašaukimo (niemasz powolania)" būti kunigu; todėl patariu negaišinti čia laiko, bet važiuoti namo, į

savo tėviškę. Mickevičius išvažiavo.

Pasitaręs su namiškiais, jisai nutarė tęsti mokslą gimnazijoje, bet ne Marijampolėje, o Mintaujoje (Jielgavoje), kur pragyvenimas buvo pigesnis ir mokslas lengvesnis. (Gimnazija buvo tik prieš keletą metų pakeista iš vokiškos į rusišką. Kai kurie mokytojai nemokėjo net taisyklingai rusiškai kalbėti).

1899 m. vasaros pabaigoje aš persikėliau iš Marijampolės į Mintaują, įstodamas tenai į 5 klasę. Mintaujoje man pasitaikė gauti uždarbį, ruošiant du Prapuolenių sūnu (iš Slibinų kaimo, Paprūsėje) įstojimo kvotimams į gimnaziją: vieną į pirmąją klasę, antrą į antrąją.

Atvažiavęs į Mintaują ir išlipęs iš traukinio vagono, susitinkau su Vincu Kapsuku. Geležinkelio stotyje jisai manęs laukė. Priejęs, atkišo ranką ir tarė: "Sveikas. Ar nepažįsti manęs, nebeatsimeni iš Marijampolės?"

Iš tiesų, Marijampolėje pažinojau jį labai nedaug, tik iš tolo. Jisai buvo dviem ar trim klasesm vyresnis už mane gimnazijoje; bet dvejus metus jisai sugaišo, bandydamas pasirošti "dvasiškam stonui". Dabar mudu susilyginova.

Didžiulienės bendrabutyje

Mickevičius buvo apsigyvenęs privačiame Didžiulienės bendrabutyje, nutaręs pasirošti kvotimams iš šešių klasių kurso, kad būtų priimtas į 7-ąją klasę ir galėtų baigti gimnaziją.

Jisai nuvedė mane į tą butą, kuriame gyveno Petras ir Jeronimas Prapuolenukai. Tenai ir man buvo paklota lova. Turėjau drauge su jais gyventi ir juodu mokyti. Vakare Mickevičius atėjo pas mane ir nusivedė pas Didžiulienę. (Ji mane, ne-

žinia kodėl, užkalbino lenkiškai; gerai, kad tą kalbą buvau išmokęs vasaros metu, atostogaudamas su broliu Aleksandru Plokščiuose pas dėdę kun. Joną Kudirką; todėl Didžiulienės lenkiška kalba nesudarė man keblumo; bet netrukus paaiškėjo, kad Didžiulienės bendrabutyje nėra lenkų ir visi kalba lietuviškai).

Didžiulienė buvo nuoširdi lietuviška patriotė. Jos bute susirinkdavo slapta moksleivių draugijėlė "Kūdikėlis". Tos draugijėlės steigėja, rėdė, buvo bendrabučio savininkė. Bet susirinkimams vadovaudavo Vladas Požėla (buvęs vienu laiku, Lietuvos nepriklausomybės laikais, seimo nariu ir vidaus reikalų ministru). Jisai gyveno pas turtingą vokiečių bravoro savininką Stelmacherį, kurio sūnų jisai mokė, gaudamas už tai ne tik kambarį ir visą išlaikymą, bet ir kelias dešimtis rublių kas mėnesis. Taigi, palyginant su kitais lietuviams moksliviais, jisai gyveno poniškai.

Požėla buvo aštuntoje gimnazijos klasėje. Jisai ateidavo vieną kartą savaitėje, paprastai sekmadienio ryte, ką nors perskaitydavo ir ragindavo draugijėlės narius perskaityti dalyko turinį diskutuoti. Kai kada kuris nors iš jaunesniųjų gimnazistų, ką nors parašęs, perskaitydavo. Savo literatūriniais gabumais pasižymėdavo daugiausia Konstantinas Jasiukaitis, kuris vėliau rašinėdavo feljtonus A. Olszewskio leidžiamai Chicagoje "Lietuvai", gaudamas už juos po \$15.00.

Vincas Mickevičius, būsimas Kapsukas, perskaitydavo, kai ką išvertęs iš rusų kalbos. Jo sumanymu buvo surengti Didžiulienės bute keli vakarėliai su deklamacijomis, dainomis ir šokiais.

Mickevičius jautėsi tame bendrabutyje, kaip namie, nes buvo susižadėjęs su vyriausiąja šeimininkės dukterim Vanda, su kuria vėliau jisai apsivedė (bet po kelerių metų atsiskyrė).

Tačiau vyriausias jo siekimas tada (1899—1900 m.) buvo pasiruošti kvotimams iš 6 klasių. Marijampolėje jisai buvo baigęs tik 4 klases. Seinų seminarijoje praleisti metai su viršum laiko jokių "kreditų" mokslui tęsti jam nedavė. Stoti į 5 klasę jisai pagal savo amžių jau nebegalėjo. Rusijos gimnazijų taisyklės tais laikais buvo šituo atžvilgiu griežtos.

Bet pasirodė, kad išmokti dėstomus penktoje ir šeštoje gimnazijos klasėse dalykus be mokytojų pagalbos sunku. Mickevičius nusipirko kelis reikalingus vadovėlius, bet priversti save išsistomis valandomis sėdėti prie stalo ir juos skaityti jisai neturėjo kantrybės, ir ne viską galėdavo suprasti, kas vadovėliuose išspausdinta. Kartais jisai paprašydavo Grigaitį padėti jam tą arba kitą matematikos uždavinį atlikti arba kokį nors lotynų arba graikų kalbos tekstą išversti, bet Grigaitis gyveno kitur ir tik retkarčiais šioki-

Siekiai palenkti muzikus partijos tikslams

Vienas lietuvių muzikos žinovų, muzikologas J. Gaudrimas ideologiniame lietuvių komunistų mėnesiniame žurnale "Komunistas" (nr. 8) pasišovė, gal pgl. užsakymą, aiškinti, kokia turi būti sovietinė muzika ir ko lauktina iš lietuviškųjų kompozitorių. Kaip dera ideologiniame žurnale, Gaudrimas kartoja žinomas mintis, būtent, kad partija yra nurodžiusi sovietinio meno uždavinį — komunistiškai auklėti mases, antra, kad tenka daugiau naudoti muzikoje "internacionalizmą" ar, kitais žodžiais, slopinti tautinę (nacionalinę) muziką.

Kaip vertinami lietuvių kompozitoriai? J. Gaudrimas pirmiausia paminėjo B. Dvarioną

mis dienomis užeidavo į bendrabutį.

Jasiukaitis juokdavosi iš Mickevičiaus, kad šis, pasilikęs vienas Didžiulienės svečių kambaryje (salone), daugiau vaikščio-davo iš vieno kambario galo į kitą, su knyga po pažastim, negu sėdėdavo ir mokydavosi. Vincas įsivaizduoja (ironizavo Jasiukaitis), kad mokslas jam įeis iš grindų per kojas į galvą!

Taip praėjo ištisi mokyklos metai ir Mickevičius nedrįso neteikti prašymą, kad jam leistų laikyti kvotimus. Tačiau, metus laiko sugaišęs, jisai pasidarė jau "per senas" stoti į 7-tą klasę. Turėjo ruošti išlaikyti kvotimus iš visų aštuonių klasių, kad gautų "brandos paliudymą" (at-testat zrelosti). Laiko ribos tokiems kvotimams nebuvo. Mickevičius taip ir žadėjo daryti.

Bet jisai vis dažniau kažin kur iš Mintaujos dingdavo ir tik labai retai pasirodydavo Didžiulienės bendrabutyje. Aišku, kad savo sumanymą stoti į gimnaziją ir ją baigti jisai metė.

Rašančiam šiuos žodžius kartais tekdavo su Mickevičium susitikti, sugrįžus (1901 m.) iš Mintaujos į Marijampolę, į 7-tą gimnazijos klasę.

Kartą susitikova su juo Naumiestyje (Kudirkos Naumiestyje). Jisai karštai kalbino mane tęsti mokslą (pabaigus gimnaziją) Vakarų Europoje, geriausia Šveicarijoje. Išvažiavus į Vakarų, sakė jisai, "atsidaro nauji, platūs horizontai". Man pareiškus, "bet kaip aš galėčiau užsieniuose gyventi ir studijuoti?" — Mickevičius pastebėjo, kad pinigų būtų galima "kaip nors užsidirbti". Rimtai tokį neaiškų patarimą nebuvo prasmės nė svarstyti.

V. Mickevičius, po rašytojo V. Kudirkos mirties pradėjo vartoti slapyvardį "Kapsukas". Mat, Vincas Kudirka vartojo pseudonimą "Kapsas", o Mickevičius buvo didelis jo garbintojas — ir pasivadino "Kapsuku", mažuku Kapsu.

Su Kapsuku man tekdavo dažnai susitikti Marijampolėje 1905 m. Kai kurie susitikimai buvo draugiški, kiti — nevisai.

Bet pirma reikia dar pabaigti istoriją su tuo Mickevičiaus laišku iš Seinų seminarijos, sugrįžtant kelerius metus atgal.

(Bus daugiau)

ir S. Vainiūną, nes jų vardus šiandien žinanti ir užsienio muzikinė visuomenė — svarbiausia, pagal Gaudrimą, kad tie du muzikai radę išraiškos priemonių nūdieniam gyvenimui atspindėti. Toliau paminėti E. Balsys su J. Juzeliūnu, nes jie sugebėję sujungti "idėjinį turinį su išraiškos priemonėmis". Gaudrimas čia nurodė, kad sovietiniu laikmečiu puoselėjami kai kurie anksčiau mažiau išriškėję žanrai, kaip instrumentiniai koncertai. Dabar turima apie 30 instrumentinių koncertų su orkestro pritarimu.

Operos, baletų srityje per 20 su viršum metų atsirado 10 operų, 3 baletai ir 3 operetės. J. Gaudrimas, partijos akimis žvelgdamas, tą kūrybą vertina kiek skeptiškai, nes tų operų ar baletų kūrėjai, esą, apie dabartį kalba "su dideliu atsargumu, lyg ir privengdami giliau pažvelgti į tai, kas vyksta šiandien jų akivaizdoje". Tai vis kūrinių istorinė-herojinė, socialinė, buitine, pasakine, satyrine tematika. Toliau jau seka žinomieji raginimai: kodėl kompozitorių kūryboje nepavaizduojami darbininkai, kolchozininkai, gydytojai, pasieniečiai? Tokie didvyriai prabyla apsakose, poemose, o operų herojai... vaikščioja, kaip teigia "Komuniste" J. Gaudrimas — su juodais kryžiais ant baltų apsiaustų. Tai priekaištas, kuris, nebe pirmi metai, daromas tiek patiems muzikams, tiek kompozitorių sąjungai Vilniuje.

J. Gaudrimas ta proga mums atskleidžia ir dar šį tą: jis pasakoja, kad naujieji kompozitorių kūriniai, nupirkti ir apmokėti, guli teatrų ar Kultūros ministerijos archyvuose. Tokių kūrinių lemtį dažniausia apsprendžia, pagal Gaudrimą, jų atitrūkimas nuo gyvenimo ir... nepakankamas jų meninis lygis. Štai, J. Gaudrimas nurodo, kad "negreita pasitaiko tokių atvejų, kai sėdi koncerte ar žiūri ir klausaisi sceninio kūrinio, kuris sa-

RECEPTŲ
SPECIALISTAI

J. ir J.
PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistiniai
IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA

Sveikinimai gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir įvairių sukaktuvių proga, linkėjimai greičiau pasveikti ir padėkos ir visokioms kitoms progoms kortelės lietuvių ir anglų kalba.
Mrs. Snyders saldainiai.

2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISIAUSIAS DARZAS
BUO DARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

vo tema skirtas didelėms aistroms ir, deja, pastebi publikos abejingumą visam tam, kas vyksta scenoje ar koncertinėje estradoje".

Kūriniai guli archyvuose, publika abejinga... Tuo tarpu J. Gaudrimas baigdamas nurodo į ideologinius barus, kuriuose vieną pirmųjų vietų turėtų užimti ir muzikos menas. Muzika ir ideologija, muzika ir agitacija? Tai sunkiai suderinamos sąvokos. Jas tegali skelbti tik partinė spauda ir ypač ideologiniams klausimams skirtas žurnalas.

(E)

Purdus sportininkas Bob Hadrick taip smarkiai sviedė sviedinį, kad net patį atsisėdė. Išlaikė nesėdėdavo, nes būtų pralošęs. Jis vadovaujama grupė sumušė Notre Dame 25—21.

Ko laukiama iš liaudies menininkų?

Ryšium su okupacijos 25-čio minėjimu, Vilniuje vyko liaudies meno paroda. Ji buvo viena iš daugelio kitų jubiliejinių parodų ir turėjusi vieną bendrą bruožą: ir joje pavaizduotas šiandieninis gyvenimas (sovietinio režimo sąlygose) bei temos, kurios labiausia keltinos paties režimo, partijos nuomone. Ko šiuo metu reikalaujama iš liaudies menininkų, atskleidė A. Vališkevičiūtė "Tiesoje" idėtame straipsnyje (rugp. 29, nr. 203). Ji teigia, kad tie liaudies menininkai savo kūrinuose pirmiausia parodę "savitai suvoktą žmogaus ir gamtos ryšį, šiandieninio gyvenimo laimėjimus, taikos problemas, skrydžius į kosmosą, susižavėjimą dirbančiu žmogumi". Tik antroje eilėje paminėti kiti liaudies meno motyvai, kaip pasakos, padavimai, dainos, šventiniai papročiai. Matyt, Lietuvos gyvenime esama tiek daug negerovių, kad ir liaudies menininkams pavedama jas vilkti aikštėn. Jų tarpe minėtina kyšininkavimas, girtuoklystė, davatkiškumas, atsilikimas. Kovoti su religija pavedama ne tik rašytojams, dramaturgams, filminkams ar žurnalistams. Iš religijos šaipytis privalo ir liaudies menininkai. Tai taip pat išryškėjo parodoje.

Čia keli tos parodos pavyzdžiai, liudyja, ko laukiama iš liaudies menininkų ir kaip varžoma jų kūrybinė iniciatyva. Pvz. A. Kvasas sukūrė kompoziciją "Paskutinis teismas", kurioje jis šaiposi iš religinių prietarų: čia ir velniai verda smalą tamsiame

pragare, ir eilė žmonių, žengiančių pro skaistyklės vartus, ir angelai, sveriantieji žmonių poelgius ir t. t. Kitame Kvaso darbe — skulptūroje pavaizduota, kaip "velnias neša davatką". Autorė pažymi, kad ir kituose kūrinuose "stiposi velniai, lėbauja raganos su kipsais" (S. Riaubos "Velnias ir davatka", "Velnias ir ragana šoka" ir pan.).

Iš kitų darbų paminėti papuošalų ir suvenyrų dirbiniai. Daugiausia jų iš gintaro. Parodoje buvo eksponuoti ir keramikos dirbiniai (dekoratyvinės lėkštės, servizai, vazelės). Audiniuose esama laimėjimų — panaudodamos lietuvių liaudies ornamentų motyvus, "moterys sugebančios surasti malonų ritmą, spalvinį sprendimą ar audinį pritaikyti naujoviškam interjerui".

Dabar Lietuvoje teigiama, kad liaudies menininkų kūryba išaugusi ir, partijos akimis, džiaugiamasi, kad joje atsispindi "naujas turinys". Vis dėlto prisipažįstama ir prie sunkumų. Trūksta medžiagų menininkų darbams — tai ypač liečia audėjus ir keramikus. Tiems menininkams trūksta ir patarėjų, trūksta ryšių su etnografijos muziejais ir pan. Norima, kad tie menininkai prabilėtų individualiau. O dabar? Kaip matyti, dažnu atveju liaudies menininkai verčiami būti savos mūšies partiniais talkininkais — agitatoriais. (E)

Teatras R. Europoje

Jau maždaug dveji metai vyksta kultūriniai ryšiai tarp Vakarų ir Rytų Europos. Teatro srityje Europoje stebime pasikeitimus teatro, koncertų išvykomis, kai kurie lenkų, jugoslavų ir čekų režisieriai stato veikalus vakarų kraštų scenose. Vakarų kritikams pavyksta pralysti pro geležinę uždangą ir susipažinti su Rytų Europos kraštų teatre ne veikla. Apie teatro reiškinius toje, komunistų orbitoje atsidūrusioje Europos dalyje nemaža medžiagos pateikia Šveicarijoje, Bazelyje, išleistas visos eilės autorių straipsnių rinkinys "Teatras už geležinės uždangos".

Leidinyje pateikia vakariečių ir R. Europos teatro žinovų straipsnius. Deja, kaip nurodo šveicarų spauda, R. Europos autoriams trūksta nuovokos ar noro pateikti tiksliai, bet ne frazėmis išmargintą informaciją. Pvz. apie Lenkijos teatrinę gyvenimą rašydamas, J. Fruehling (iš Varšuvos) skaitytojus informuoja: "apie šių dienų repertuarą galima pasakyti, kad, esant griežtesnei veikalų atrankai, statomos pažangaus ir žmogiškojo pobūdžio pjesės", tačiau nebeaišku, kas tų "pažangiųjų" veikalų autoriai. Jau įdomesnis Wolfgang Kraus straipsnis apie teatrą, kaip laisvės priemonę vykdyti eksperimentus meno srityje. Autorius yra aplankęs Maskvą, Leningradą, Pragę, Bukareštą ir Sofiją. Kiti au-

toriai, kaip Vienoje nuo 1956 m. gyvenęs vengras Stephan Vajda, bendrais bruožais aprašo teatrinę gyvenimą Vengrijoje. Tiksliausiai teatrinę gyvenimą anapus geležinės uždangos nušviečia Hein Kersten. Autorius buvo suimtas Rytų Vokietijoje, tačiau dar prieš suimant jis suskubo parašyti straipsnį apie teatrą bei teatrinę politiką Rytų Vokietijoje. Statistiniais duomenimis pasirėmęs, autorius pabrėžia santykius tarp politikos ir teatro, o jie gi ypatingai išryškėjo satelitinėje Ulbrichto valstybėje. Kai teatras turi paklusti režiminei ideologijai, kai repertuare atiduodama per didelė duoklė režimo, jo politikos, jos vadų garbinimui, tai neigiamai atsiliepią visam teatro gyvenimui. Dėl to teatras R. Europoje neturi tiek laisvės kaip Vakaruose. Savo ruožtu ir už geležinės uždangos pasitaiko idomių eksperimentų teatre, būna vertingų pastatymų, tačiau tai — išimtis. Teatras privalo būti atpalaiduotas nuo režiminių nurodymų bei krypties. Tik tokiu atveju jam įmanoma kilti ir atlikti tikrąją paskirtį.

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI. JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS HASTUS

GERBIAMAS NAUJIENŲ PRIETELI,
PAAUKODAMAS NAUJIENŲ MASI-
NŲ FONDUI, ATLIKSI DIDELI IR
GARBINGA DARBA. KIEKVIENA
DIDELĖ AR MAŽA AUKA BUS TIN-
KAMAI ĮVERTINTA.

EXPRESS

MAISTO SIUNTINIAI I LIETUVĄ

GERIAUSIAS
AMERIKONISKAS MAISTAS
GREICIAUSIAI

IR
GARANTUOTAI PRISTATOMAS
PER 4-5 SAVAITES
ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

40 svarų kvietinių miltų	\$22.80
20 svarų cukraus	\$17.70
20 svarų ryžių	\$17.70
20 svarų taukų	\$25.80

Siuntinys Nr. 417 \$34.75

10 svarų cukraus, 10 svarų miltų, 10 svarų ryžių, 10 svarų taukų.

Siuntinys Nr. 411 \$36.75

1¼ sv. degintos kavos, 1¼ sv. cacao, 1¼ sv. šveicariško šokolado, 2½ sv. valg. alyvos, 2½ sv. cukraus, 2½ sv. ryžių, 1¼ sv. sūrio, 2½ sv. rūkytų lašinių, 2½ sv. rūkyto kumpio, 2½ sv. džiovintų vaisių mišinio.

Prašykite veltui gaunamų katalogų su daugiau įvairių siuntinių pavyzdžiais.

Šimtai įvairiausių maisto siuntinių pasirinkimui.

**INTERTRADE
EXPRESS CORP.**

125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Elyria, Ohio, vyresnės klasės mokinė Kathy McCallister važiuoja mokyklon vienračiu, o dviračiais važiuojantieji stebisi, kaip mergaitė gali būti už juos guvesnė.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS

SAVO ARTIMIESIEMS

SIŪSKITE JAU DABAR

IR TIK PER

CENTRAL PARCEL SERVICE INC.,

kurio pagrindinė įstaiga yra

220 SOUTH STATE STREET

Telef.: WA 2-9354,

gi miesto pietinės dalies skyrių rasite

2618 WEST 63rd STREET

Telef.: WA 5-2466

Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniamis sudaryti. Apsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.

**GARANTUOTA
SIUNTINIŲ PRISTATYMA
TRUMPiausiu LAIKU
ATLIKAME JAU
NET 18 METŲ**

BURTININKĖS LĒMIMAI

(Kur žmogutis nužengs)

Atsitiko lyg pasakoje ar sapne. Ką čia dabar padarysi, jeigu šitaip atsitiko. Einu per šventąjį miestą. Kalnuotas, lyg Jeruzalė. Vanduo iš visų pusių. Jūros, marios, marių kojos ir tiltai per marių kojas. Platus takas ar gatvė kerta puošnų parką. Švarus namelis su sodečiu. Ant durų užrašas: "Burtininkė". Galvoju: jeigu čia patarnavimas viešas, tai galima užteiti, nepaskambinus telefonu. Klausimų mano galvoje daugybė. Imu ir užėinu pas tą burtininkę.

Ji viena sėdi ir verda kažkokias žoles. Mandagiai užkalbinu ją. Ji pasiteirauja apie kai kurias mano gyvenimo smulkmenas, pasižiūri į savo knygas, ir sako:

— Pasakyk man, tu homo sapiens (šituo iškilmingai moklišku vardu zoologai vadina dvikoji padarą — J. K.), ką tu sužinoti nori?

— Pasakyk man, gerbiamoji burtininke, koks yra skirtumas tarp Amerikos ir Europos filmų.

Ji man iškilmingai, lyg graikų orakulė, atsakė:

— Klausyk tu, žemės dulke. Skirtumas yra milžiniškas. Filme atsispindi vietinis žmogutis. Amerikos filme tu matai jauną sveiką amerikietį, kuris jaudinasi, išvydęs moteriškę, apsi-tempusią trumpomis kelnaitėmis. Šitaip dedasi, kadangi jaunas amerikietis yra dar paikas, nors sveikas. Jam gresia dideli pavojai.

Europos filme tu matai seną ligotą europietį, kuris žliumbia, matydamas gatvės gražuolės tragediją. Šitaip atsitinka, nes senasis europietis dedasi kultūringu vyru. Gatvės gražuolė, tragedijos ištikta, randa. Ne tiek dėl tragedijos, kiek dėl prapulusios jaunystės. Senasis europietis žliumbia ne tiek dėl gatvės gražuolės tragedijos, kiek dėl pražuvusios jaunystės.

Senis de Baton žada išgelbėti ir jaunystę ir Europą. Gražuolė de Chanson (tarp Šanson) petelius kraipo ir laukia, ką tas senis nesubrendėlis dar prasimainys.

Ar viską supratai tu, žemės vabale? — griežtai burtininkė paklausė.

Aš nieko nesupratau, bet dėl mandagumo pratariau:

— Viską viską supratau, Išminties Bokšte. Dėkui dėkui.

— Ką daugiau tu, žemės rausike, sužinoti nori?

— Pasakyk man tu, Mokslo Viršūne, kodėl Angelų Miesto juodasis brolis sumušė ir iškoliojo baltąjį brolių.

— Tai buvo tik pamoka, nes tavo baltasis brolis dar paikas yra. Ar tu girdėjai, kaip senis de Baton šaiposi iš Angelų Miesto policijos. Girdi, ta policija nepažįsta juodojo brolio. Elgtis nemoka su geltonuoju ir juoduoju. Tik paradui tokia policija. Iš adatos tas senis priskaldė vežimus. Turiu žinių, kad daugiau šitokių nesusipratimų nebus. Ką daugiau sužinoti nori tu, kurmi?

— Kodėl Jakartos studentai akmenimis iškūlė Amerikos ambasados langus?

— Ką sako rusai apie paiką žmogų?

— Bažnyčioje jį muša.

— Ką sako lietuviai apie paiką žmogų?

— Visi pirštais jį bado.

— Panašiai galvoja senis de Baton. Jis peikia Amerikos diplomatus ir sako, kad Washingtono ambasadoriai nepažįsta geltono — balto — juodo mišinio, atseit, indonezų rasės. Šitokia šneka yra demagogiška ir nieko nepaaiškina. Senis de Baton užsimiršo, kiek jis pats kailin gavo Indokinų pusiasaly prieš dešimt metų. Aš galvoju kitaip. Tačiau atsakymo tau duoti negaliu, nes tu dar nesi jo priaukęs. Paskaityk Amerikos istori-

Clara Bow, 1920—30 metais buvusi garsiausia Hollywoodo artistė, mirė. Kairėj fotografuota 1931 metais, o dešinėje 1960 metais.

ją. Tada tu pats suprasi dalyką ir be mano aiškinimo.

— Kas gi yra tas senis de Baton?

— Tai yra užkietėjęs Paryžiaus bourgeois (tark — buržuai). Išivaizduoja, kad tik jis vienas moka gražiai sėdėti, stovėti ir šnekėti. Visi kiti žmonės jam yra tik barbariški mulkiai. Amerikai bus daugiau vargo, negu naudos iš tokio senio.

— Girdėjau priežodį: kas savo prekę peikia, tą iš turkaus varo — nedrąsiai įsiterpiauš.

— Tai klausyk, dvikoji padare, toliau — nutraukė mane burtininkė:

Pinigais apsikrovęs iš Amerikos į Paryžių atvažiavo Mister Stilt. "Naktinės dėžės" (boite de nuit) neaplankęs, jis Amerikon negriš. Šitos naktinės Paryžiaus tavernos yra specializuotos: 1. vietiniams, 2. turistams ir 3. turistams Amerikos turtuoliams. Mr. Stilt įkrito į trečiąją kategoriją. Programa meistriškai sukonstruota. Rinktinė gražuolė (hostess) misterio nervus dirgina. Jis nusigeria ligi nesizinojimo. Prabunda su tuščia pinigine. Ne dailiosios rankutės, bet sąskaitukės jį apvogė. Paryžiaus gatvėse šiaip taip susielgetavo pinigų Amerikon grižti. Namo parvažiavęs, šitas pavyzdingas vyras, Mr. Stilt, savo žmonai pasigyrė, kad jis pamatė Paryžių, gražiausią pasaulio miestą. Jo žmona nusipirko Paryžiaus madų žurnalą. Ak, tie žmonės žmonės! Ką dar sužinoti nori tu, žemės klajūne?

— Pasakyk man, Tiesos Veidrodi, kodėl juodasis brolis manęs taip nekencia. Sakramento slėnyje ir Pacifiko pakraščiuose juodasis brolis savo akimis mane bado, lyg iešmais.

— Tai matai vaikeli! Lino pluošto plaukai ir lino žiedo akys žmogų daro panašų į tą baisųjį poną, kuris piramidžių metais pavergė ramiuosius vietinius Indijos ir Egipto gyventojus. Šitą dalyką tu niekuomet nepamiršk, nes esi gerokai panašus į tą baisųjį poną. Juodasis brolis yra vergas. Paleistas, bet nepapenėtas. Baisėsnis už liūtą.

Šituos burtininkės žodžius girdėdamas, prisiminiau įnirtusį bulių, kuris mano tėvuką stipruoli į kapus nuvarė. Ėmiau ir įsiterpiau:

— Tiktai ką tu man sakei, kad rasinių riaušių Amerikoje nebebus. O dabar sakai, kad juo-

dasis brolis yra baisėsnis už liūtą. Tai kaip čia dabar?

— Suklaidinti tavęs nenorėjau. Kad tu neišsigąstum, ligi šiol aš kai ką vis nutylėjau. Ramybės tavo planetoje nebus, kol ganyklos visų spalvų broliams nebus išdalytos teisingai. Ar skaitei Marksą?

— Ko-komentarūs — pramikčiojau aš.

— Komentary neužtenka. Skaityk jo paties kapitalinę knygą. Daug ūkio paslapčių Marksas išaiškino. Tik vieno dalyko jis nežinojo ar nepaisė. Šitas dalykas štai koks: žmogutis randa, kai jam turtą ar vardą atima be anestezijos. Grafas Levas Tolstojus šitą ūkio paslapčių žinojo. Tačiau padlaižių (podlyzų) pamokyti jo tautiečiai rusai jį palaikė suvaikėjusiu seniu. Niekas jo ūkiškų pamokslų nepaisė, kol jis gyvas buvo. Niekas jo nepaiso ir dabar. Ak, tie žmonės, žmonės! O Henry George'ą ar skaitei?

— Supratimo neturiu, kas jis toks.

— Tai gaila. O pasigyrei tu man, kad studijavai ūkio mokslus. Nepasiruošęs esi manęs atsakymui į paskutinį tavo klausimą. Perskaityk Henry George'o knygą — Pažanga ir skurdas (Progress and Poverty). Kai pradėsi suprasti anestezijos priemones socialinės lygybės ir teisybės labui, tai surasi atsakymą į paskutinį savo klausimą be mano aiškinimų. Ką dar sužinoti nori tu, tinginy?

— Ar Čikagos Market Parkas reikia paaukoti juodajam broliui pagal mano bičiulio Vytauto pamokslą?

— Iš šito tavo klausimo manau, kad tu, žemės pastumdėli, nepėsčias esi. Pagal burtų etiketą aš į šitokius profaniškus klausimus neatsakinėju. Vys dėlto gaila man tavo brolių, Nemunaičio vaikų. Jie gražiai šoka lenciūgėlių. Aukštosioms galybėms švarūs lenciūgėliai, ražyti kryželiai ir elegantiški sijonai patinka. Tačiau šitie šviesuliukai Market Parko neišgelbės, jei juodasis brolis užsispirs. Aš manau, kad nereikia aukoti nė Market Parko, nė indėnų stovyklų. Tegul tik aukštosios galybės pareformuoja mokesčių sistemą pagal Henry George'ą pamokymus. Tada rasiniai prieštarai pradės tirpti, lyg pavasario sniegas. Juodasis brolis tada pasistatys savo Market Parką, Nemunaičio vaikų stovyklos ta-

Chicago Lincoln parko beždžionė Tonette moka važinėti ratukais. Ji gali geriau lygsvarą išlaikyti, negu vaikai. Jeigu ir nusiverčia, tai šonkaulio neišsilaužia.

da bus išgelbėtos. Ką dar sužinoti nori tu, kirstuk?

— Pasakyk man tu, Taikos Pasiuntine, kuo pasibaigs šūkavimai dėl integracijos ir lygių teisių?

— Juodoji liaudis tvarkosi tais pat principais, kaip geltonoji ir baltoji. Yra patricijai, kuriuos plebėjai seka. Juodiesiems patricijams pirmiausia rūpi savo viešuoju svoriu susilyginti su baltaisiais patricijais. Savo broliui plebėjui jie dirba tik dėl žmonių akių. Todėl juodasis plebėjus yra maitinamas integracijos ir dvigubų teisių mirażais, lyg tas kūdikis tuščiu spėniu. Kai kūdikėlis liks alkanas ir pravirks, atsiras toki atpirkimo ožiai, kaip Angelų Miesto policija. Ar tu, peštuk, supranti, ką aš tau sakau?

— Nors aš nieko iš to aiškini nesupratau, bet dėl mandagumo atsiliepiu:

— Supratau visa, ką tu, Ramybės Prieplauka, man pasakei.

— Tau skirta valanda jau pasibaigė. Turiu skristi į tą planetą, kur aukštosios galybės mane siunčia. Ką dar sužinoti nori, tu, homo sapiens?

— Pasakyk man tu, Dorybės Paveiksle, kodėl Kalifornijos vietovardžiai toki šventi? Ėjau ir važiavau pro Santa Liucija, Santa Clara, Santa Monika, Santa Barbara.

— Kokią enciklopediją tu skaitai?

— Lietuvių.

— Kas ten parašyta apie Angelų Miestą?

— Viename kaime gyveno svogūnų augintojai. Meksikos Gubernatorius Don Felipe de Neve buvo pleyps. Tam kaimei pavadinti jis suvartojo dešimt žodžių. Lietuviškai tas vardas skamba: Mūsų Ponios Angelų Karalienės Kaimas. Tam kaimei augant, iš jo vardo beliko Los Angeles.

— Istorija daug teisybės pasako, bet dar daugiau jos nutyli — pastebėjo burtininkė: Ne vienuoliai ir ne gubernatoriai tuos vardus idėjo. Vyno prisisiurbę ispanų jūreiviai vietoves pavadino pagal savo mylimų merginų patronus. Kur dabar Santa Monica stovi, ten kitąsyk gyveno senjorita Monika. Da-

Kent, Ohio, kolegijos studentė Ann Wiland, gavusi iš mokytojo perskaityti būtinų knygų sąrašą, dalį įsigijo, o kitas susinešė iš skaityklų. Pasirodo, kad šiandien mokytojai reikalauja labai daug skaityti. Prieš 15 metų, kai mergaitės tėvai lankė tą pačią mokyklą, tai reikėjo perskaityti žymiai mažiau knygų. Tėvas su motina stovi prie savo knygų krūvos.

bar keliauk ir neužmiršk, ką tau "dorybės paveiksas" pasakė: Žemė broliams reikia išdalyti teisingai.

Iš jos namuko išėjau. Pradėjo lynoti. Griaustinio dundesiu burtininkės žodžiai mano ausyse skambėjo: žemė broliams reikia išdalyti teisingai.

Kažkas ėmė purtyti mano alkūnę ir sakyti: Wake up, Mister. Pasirodo, kad buvau tvirtai įmigęs. Darban važiudamas užsnūdau, ir nuvažiavau į kitą Čikagos galą. Darban pavėlavau visą valandą.

Šitą čia išdėstytą sapną prisimindamas, dabar galvoju, kas galėjo būti tos "burtininkės" modeliu. Gal kokia nors šokėja, panaši į Paryžiaus naktinių tavernų balerinas? Pasirodo, kad ne.

Tai mano mokytoja. Buvo tokie socialinės lygybės bei teisybės kursai pagal Henry George'o knygą — Progress and Poverty. Klausytojai visokių spalvų. Numatyti klausimai išdiskutuojami.

Mano mokytoja atrodo sveika ir stipri, nors nevisai jauna. Prieš diskusijas ji sukalba — Our Father, po diskusijų ji sugieda — Our Dear Blessed America. Jos profesija — gėlių puokščių paruošimas. Laisvas jos laikas yra skirtas georgizmui tarnauti.

Čikagoje yra nemažas skaičius šaunių moterų, uoliai tar-

tinginiai vyrai joms padeda.

Kiek žmogutis būtų pažengęs, jeigu jis jokios utopijos neprasimanytų?

Prabėgusios liepos viduryje šitie svajotojai iš visos Amerikos susivaziavo prie Pacifiko, Monterey pusiasalyje. Atsitiko ir man tenai nuvažiuoti.

Nuobodokos diskusijos buvo įvairinamos kultūrinėmis pramogomis. Įdomių dalykų teko pamatyti.

Ką tie georgistai šneka, kaip jie vertina "kovą su skurdu" ir mokesčių karpymus — parašysiu, kai laiko turėsiu.

J. Kaunas

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & MCKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding
American Indemnity
Casualty Mutual
Fidelity & Deposit
Fire and Casualty of Conn.
LaSalle Casualty
Gibraltar Insurance
The Hanover
Highway Insurance
The Home
Interstate

Manhattan Fire & Marine
Mercury Mutual
Monarch
National Union
New York Fire
Security Insurance
United States Fire
Universal Insurance
Western Fire & Casualty
California Life

DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PRODUKTŲ PASIRINKIMUI DABAR

Siųskite pinigus į USSR

Tegu jūsų mylimieji patys pasirenka.

PILNAI GARANTUOTA. TURI BANKŲ DEPARTAMENTO LEI- DIMĄ IR APDRAUSTA IKI \$20,000.00.

Mūsų firma yra VIENINTELĖ, kuri visada siuntėjui persiunčia gavėjo pasirašytą KVITĄ. Pristatoma per 2 savaites. Jokio atskaitymo.

Vertė: 9 rubliai už \$10.00.

Persiuntimas: iki \$30.00 — \$2.75, virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad St. Newark, N. J.

Prašykite katalogų
angliškai arba lietuviškai.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St., New York
MU 9-0598

Išteigta 1945 m.

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siūsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60636

II METAI

Nr. 12 (19)

PLANŲ, VAIZDUOTĖS IR DARBO PRADŽIOS METAI

Vaiko 3-ti, 4-ti ir 5-ti amžiaus metai yra charakterio aštrumo aplyginimo metai ir darbui atsidėjimo laikas; tuo metu esti mažiau įnoringų vaiko išsišokimų.

Valko psichologijos tiesa

Tėvams yra įdomu ir naudinga žinoti, kaip natūraliai vaikas reikiąsi visu savimi — sava asmenybe tada, kai jis pasiekia 3-čių, 4-čių ir 5-čių savo amžiaus metų. Tokio amžiaus žmogus pajunta iniciatyvos pumpurėlį savyje. Jis pradeda jausti turįs idėją ir ją vykdyti. Tik pajutęs realiu asmeniu esąs, minėto amžiaus vaikas ima suprasti, kad jis gali tikriau imtis už darbo. Tai planų ir idėjų užuomazgos amžius.

Trimečio - penkmečio planai nevisada tinkami

Tokie gali dažais sutepti kilimą; jie gali sienose išbadyti skylės — ir dar kaip vykusiai! Tokie gali pirm tėvų atsikelti ir mėginti keptis kiaušiniene, bet kaip — visą virtuvę pavaišindami! Šituose ir panašiuose nors mus ir iš kantrybės varančiuose trimečių - penkmečių darbuose mes galime pastebėti susikoncentravimo pradžia. Mes imame pastebėti, kad vaikas ima mėginti ką nors daryti. Tai ir yra priežastis, kodėl tų metų vaikai yra ypatinga našta tėvams. Vaikai akis įsmeigę seka tėvus — jie nori sužinoti, kaip suaugusieji elgiasi, kokios jie darbas dirba.

Nesibaigiantieji klausimai

Dėl to trimetyje vaikai atgimusių pažinti viską noro tokie vaikai klausia ir klausia visą laiką. Jie klausia tėvų, brolių, kaimynų, svečių ir kiekvieno su kuo jie susiduria. Jie klausia krautuvininko, policininko ir visų kitų, kuriuos sutinka gatvėj. Jie klausia žodžių, bet dar daugiau jie seka aplinką ausimis ir akimis; jie domisi ką žmonės daro, ką anie kalba ir, savą asmenybę pajutę, jie ima nuduoti suaugusiuosius. Didelį domėjimąsi suaugusiųjų darbais mes galime pastebėti vaikų žaidimuose. Ir kaip gražiai jie nuduoda tėvą bei motiną — "Tu būsi tėvas, o aš motina", arba — "Aš būsiu ligonis, o tu gydytojas". Tokio amžiaus vaikai elgiasi savo žaidimuose kaip tikri suaugusieji. Dėl to tas vaikų amžius ir yra jiems naudingas.

Liežuvio — ne kūno kalba

Trijų - penkių metų amžius yra tikro lakstymo amžius. Tokie vaikai pradeda pajusti ką jie gali padaryti — padaryti ne taip nevykusiai kaip ankstyvesniuose metuose, bet jau daugiau išlygintai ir tiksliau.

Ne visada tokių vaikų elgesys

esti išlygintas - tikslus. Gali išgirsti tokiuose vaikus tave vadinant "Negerasis", tave ir kitus apšaukiant "Aš tavęs nemyliu" ... "Aš nekenčiu pieno ... daržovių" ... Tokių vaikų elgesiuose daseksi daug šiurkštumo, grąsinimo ir pasipūtimo. Bet tai tik vis žodžiai — šis jų amžius taip kalba; tai tik liežuvio kalba, o ne viso vaiko kūno elgesys. Šiame amžiuje yra mažiau užsispyrimo, atkaklumo ir nesukalbamumo. Viskas vyksta daugiau žodinėje plotnėj — tuo laiku vaikas daug išlygintiau reikiąsi aplinkoj savų kūnu ir visu savimi.

Prįprask prie vaiko nenurimimo ir nebus tau sunkus gyvenimas

Kai tik prįprasi prie vaiko nenurimimo - judrumo šiame jo amžiaus laikotarpyje, tada nesunkiai jį pergyvensi. Kai kada tas vaiko tada elgesys mūsų visai nevargina. O kai kada mes jį praleidžiame, kaip uodą nuo odos nubraukdami — visai neturėdami didesnio sau nemalnumo.

Daugiau paviršutiniškai žiūrint, atrodo, kad šio amžiaus vaikai vien tik žaidžia; mums suaugusiems atrodo, kad tokio amžiaus vaiko elgesiuose nėra nieko rimto. Bet toks mums atrodymas gali mus suklaidinti. Tikrumoje, vaiko elgesys šiuose metuose yra labai rimtas ir labai tikras.

Tas vaikas, kuris turi galimybės klausyti, kuris gali stebėti gyvenimą ir kuris turi progos žaisti nuduodamas suaugusiųjų veiksmus — turi progos išsivystyti tokiuo žmogumi, kokio mes trokštame: subrendusiu pilnai asmeniu — žmogumi turinčiu brandžią galvosėną ir pajėgiančiu savas sveikas idėjas gyvenime įvykdyti. Tokių žmonių laukiame mes visi — tokių stokoja ir laukia visas pasaulis.

Bręskime į tikras moteriškes — motinas

Todėl bręskime į žmoniškų tėvus — motinas visi lietuviai! Tik tada mes pajėgsime tinkamai įvykdyti mums uždėtas tėvo - - motinos pareigas. Tada sugebėsime vaiką jo trečiuose, ketvirtuose ir penktuose metuose nesužalodami padėti jam vystytis pačiam į pilnutinę asmenybę. Tai tėvų, ypač motinų svarbiausias darbas šeimoje yra. Todėl visos mes moterys jau nuo dabar tinkamai renkimės šioms svarbiausioms ir garbingiausioms pareigoms. Šitoms motiniškiausioms pareigoms nepasirengusios, mes būsime svarbiausio savame gyvenime darbo

Paryžiaus gražuolės itikinėja moteris, kad spalvoti maudymosi kostiumėliai tinka ir žiemos mėnesiams. Juos galima visą laiką nešioti, tvirtina šios jaunuolės.

neatlikusios tinkamai. Tai turės neigiamos įtakos mūsų asmenybėms. Tokio negerumo negalės mumyse nuslopinti jokie raminantieji vaistai, jokie baltai su rūkalais, svaigalais bei kitais žmogaus nuvertinimo priedais dabar dažnai mūsų praktikuojami.

SIBIRĄ PERKENTUSIOS TVIRTINIMAI

Šešioliką metų Sibire išbuvo, si, drugio ligas, šiltines, reumatizmus ir širdies ligas atlaikiusi, badą, skurdą ir neaprašomą nedateklių iškentusi buvusi mokytoja, tiesiai Sibiran iš mokyklos išvežta, pajėgė sugrįžti Lietuvos. Ji Sibire paliko mirusius ne taip išvermingus savo tautiečius pažįstamus nuo Ariogalos ir Panevėžio — ten ji paskutiniu laiku prieš ją išstremiant mokė. Sugrįžusiai mokyti vaikų nebuvo leista. Ji gyveno Lietuvoje dar aštuonis metus — apėmė Palangą, Kauną, Vilnių, Kėdainių ir Panevėžio apskrįčius. Matė dabartinį žmonių gyvenimą ir pažino jų nuotakas. Dabar ji jau pusė metų gyvena Amerikoje.

Šitos kultūringos, apsišvietusios ir brandžios lietuvių pasakymai yra šių dienų tiesa apie mūsų mylimą šalį ir saviškius.

Miela Rūkienė "Lietuvės Brandos" redaktorėms prizadėjo visą tiesą apie dabartinę lietuvių moters nedalią Lietuvoje parašyti — išsakyti.

Ji kalba apie dabartinę Lietuvą ir lietuvių verkdamą. Štai jos keletas tiesos žiupsnių apie šiandieninę padėtį Lietuvoje.

Ne tik degtinės bonka, bet ir visa kita yra užsieniečiui specialiai pateikiama

"Teisybę rašė lietuvis Urnežis apie dalelę savo patirties Lietuvoje, kai jam ten lankantis buvo degtinės bonka parduota už 75 kapeikas, tai ta bonka visiems kitiems kainuoja ten virš trijų rublių. Lietuvis Urnežis nepaminėjo, kad ne tik ta bonka degtinės buvo jam specialiai pa-

teikta, bet ir visa kita, ką jis ten matė, kur buvo, ką valgė — irgi visa buvo jam specialiai parngta. Todėl tikrovės kokia šiandien yra Lietuvoje lietuviams jis nepranešė", — taip tvirtina Stefanija Rūkienė.

Jaunoji karta tiki,

ką mato ir pergyvena

— "Dabar Lietuvoje visa spauda, radijas ir televizija bei atsakingi pareigūnai vien tik giria tenykštį visokeriopą gyvenimą kaip įmanydami. Jaunėji išaugę tokioj aplinkoj tiki, kad taip ir reikia, kaip jie gyvena. Juo labiau, kad kitų kraštų pasitaikę neigiamumai ten sutirštinti perduodami — visus kitus kraštus, ypač Ameriką, įvairiai apkalbant. Visi krašto žmonės ten kontrolėje laikomi — visi turi tarnauti režimui. Už tai nenori nieko išleisti kitur — kad vis po truputį netiesa taip plačiai skelbiama neišryškėtų Lietuvos žmonėms. Tokie tiesos skleidėjai laikomi prieš režimą veikiai, už tai ir persekiojami", — taip išsireiškė minėta Rūkienė.

Toliau ji tęsė: — "Tik tie žmonės, kurie gyveno senais laikais, ar kurie buvo kitus kraštus aplankę — supranta, kad dabartinis gyvenimas Lietuvoje yra kančia, palyginus jį su buvusiu".

Taip atkakliai dirbkime gėriui, kaip kiti dirba blogiui

Ypač jautriai mokytoja Stefanija Rūkienė išsakė savo širdgėlą dėl tūlių mūsiškių moterų menkniekiais užsiėmimo bei čionykščių vėjų gaudymo. — "Per dažnai čia mes menkniekiais užsimam", — sakė Rūkienė — "kai mūsų sesers Lietuvoje begalines kančias kenčia dėl savo vaikų ateities. Ten pirmon klasėn pateksysis automatiškai patampa Spaliuku (tokia vaikų organizacija); tuos tokiuos pirmaklasius globoja šeštos klasės pionieriai, žiūrėdami, kad mažieji nelankytų pamal-

dų, nesimelstų bei patriotiškai nenusiteiktų. Taip ir sukas ratas Lietuvos nenaudai. Tokioje aplinkoje baigę aukštesnias mokyklas jau toliau patys nesimeldžia, nes nori universitetan įstoti. Taip ir keičiasi visų lietuvių galvojimas bei veikimas”.

— “Dabar visi mes čia lietuviškai turėtume suprasti, kad jau pats laikas mums pradėti vienas kitam rankas padavus, bendrom jėgom dirbti žmoniškiausius ir lietuviškiausius darbus. Ypač lietuviams čia turėtų būti pirmosios į gėrio darbus, antraeilūs užsiėmimai pametusios šalin”, — pageidavo iš mūsų visų brandi lietuvi, Sibiro kankinė mokytoja Stefanija Rūkienė. Kitą kartą ji daugiau tiesos parašys apie mums reikšmingiausius dalykus.

LIETUVĖS NUOVARGIS

Medžiagos apykaita gamina energiją

Kūno medžiagos apykaita — metabolizmas — tai dažnai vartojami žodžiai kalbant apie nuovargį. Čia perpraskime tų žodžių reikšmę. Žmogaus medžiagų apykaita, arba trumpiau sakan, metabolizmas yra biocheminiai pasikeitimai kūne. Tai Gyvybinis vyksmas, kuris reiškiasi mūsų kūną sudarančių gyvų celių bilijonuose. Šitas vyksmas mūsų kūne reguliuojamas neuro - glandularinės sistemos. Tai bendradarbiavimas nervų sistemos ir vidaus sekrecijos liaukų. Toks bendradarbiavimas įgalina teisingu keliu vesti kūnui savą medžiagos apykaitą. O toji apykaita mūsų kūnui yra pagrindinės reikšmės — mat, metabolizmas galina kūno energiją.

Mūsų kūno energijos gamtinio pobūdį reguliuojančioji nervų sistema su vidaus sekrecijos liaukomis yra tokiam glaudžiam kontaktui, kad jų dviejų beveik negalima išskirti. Paprastai, nervų sistema šitame reguliavime yra dirigentas — ji kontroliuoja vidaus sekrecijos liaukas; tik kai ateina liaukų pasikeitimo laikotarpis žmogaus kūne — pvz., bręstant jaunuoliui į suaugusius ar suaugusiam persimetant į senųjų karalystę — gyvenimo permainoms atėjus. — tada liaukos laikinai

ištrūksta iš nervų kontrolės. Toks vidaus sekrecijos liaukų atspalaidavimas nuo nervų globos gali paveikti žmogų taip, kad jis gali imti kalbėti ar verkėti garsiau nei kad jis kasdieną kad elgias; dėl tų pačių vidaus sekrecijos liaukų iš nervų globos pasiliuosavimo žmogus gali vesti į sutrikusią galvosena — toks žmogus gali imti su kaimynu bartis dėl menkniekių. Normaliai, nervų sistema labai atidžiai tvarko žmogaus kūno gyvybinius vyksmus. Už tai tų nervų sistemą nereikia sirgdinti įvairiškai: nedavalgymu, persivalgymu, netikusiu maistu bei tabaku su svaigalais. Tai pirmas žingsnis į tinkamiausią kovą su moters nuovargiu. Į šitokią priežastinę kovą su Lietuvės

Pietų Afrikoje Krueger Parko veterinariai turi patikrinti ten esančius dramblius. Patyrimas rodo, kad geriausia tikrinti, kai drambliai miega. Jie nejaucia mūsų ir nejaucia tikrintojų.

nuovargių stenkimės visos savanorėmis stoti, kitas į tokių kovotojų eiles verbuoti ir visą savo gyvenimą garbingiausios kovos dalyvių eilėse išverti. Sėkmės visoms!

“NAUJIENOS” BOLŠEVİKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

“NAUJIENAS” SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, PVAŠININKAI, VALSITYBININKAI, MOKSLININKAI. JIE ŽINO, KAD “NAUJIENOS” PADUOLA TEISINGIAUSIAS ZINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	BL 8-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	FR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5353
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0218	246-0218
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4683
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperchan Ave	GR 6-2781

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, OCTOBER 9, 1965

**McDOUBLE
CHEESEBURGER
NEW-'N-BIG
ONLY 28 CENTS**

Yes, it's double in size — double in goodness, too. Another McDonald's exclusive in good eating — a double portion of McDonald's 100% Pure Beef Hamburger topped with that delightful golden Cheddar flavor. All yours for only 28 cents — that's right only 28 cents. Try this tempting McDouble Cheeseburger. We're sure you'll agree "it's the best Cheeseburger in all the land".

LOOK FOR THE GOLDEN ARCHES

McDONALD'S

5733 SO. KEDZIE

2100 W. 79th ST.

Both locations open seven days a week 11 A.M. till midnight

ŽINIOS IŠ OKUOTOS LIETUVOS

Naujienos iš anapus Nemuno. — Neužgydoma pūliuojanti žaizda, — Tilžės - Karaliaučiaus srityje lietuvių pradeda pasirodyti. Senos komunistų kartos neskanūs prisiminimai apie Donelaitį. Dainų šventės garsuose kasdienybė nepaskendo.

Donelaičio tėviškėj

Jūsų bendradarbiui iš buvusiųjų Lietuvoj ir kitų šaltinių pavyko sugraibyti šias žinias.

Pavergtoje Lietuvoje ne tiek senojoje kartoje, kiek tarp jaunesniųjų jaučiama padaryta didi skriauda lietuvių tautai rusais kolonizavus Tilžės - Karaliaučiaus sritį. Tame iš seno lietuvių apgyventame žemės plote buvo užsilikusiu nemaža vietos lietuvių, veik išimtinai žemdirbių. Jie tikėjosi, kad rusai, užėmę tą sritį, su vietos lietuviais elgsis žmoniškai, bent jų iš savų ūkių neiškels. Skandžiai apsi-

liujančią žaizdą, bet ir jaunųjų komunistų tarpe jau pasitaiko tokių, kurie supranta, kad ta rusais kolonizuota sritimi pasikėsinta Lietuvą atskirti nuo Vakarų. O kartu ir dar užsilikusiu ten vietos lietuvių nuotaikos prasišverbia per Nemuną. Čia ir Rambyno Joninių šventė padilgina marinamus jausmus — kasmet Rambyne Joninių laužo liepsnos primena ir jaunimui, kas jis savo įsitikinimais bebūtų, kad ir anapus Nemuno skambėjo lietuvių dainos.

Kai kas iš jaunimo, sugundytas, persikelia į aną pusę Nemu-

kelia į kitą Nemuno pusę, o iš čia keliauja toliau. Todėl toje srityje trūksta darbo rankų. Ir tas veikia kitoje pusėje Nemuno lietuvių jaunimą, kuris skirtas Sibiro darbams išvykti. Čia pašonėj ieškomi darbininkai, o kur juos galima dar gauti, tuos siunčia Sibirą. Pasitaiko, kad iš tokių numatytų kandidatų į Sibirą, slapta pabėga į Karaliaučiaus sritį ir čia veiks nerizikuodami apsigyvena. Vietos pareigūnai patenkinti susilaukę darbininko ir jo neišduoda.

Jaunų komunistų kartos rašytojų pastangomis buvo suruošti ir Donelaičio metai. Tais metais kelioms iš Lietuvos ekskursijoms pavyko aplankyti Donelaičio tėviškę ir pabuvoti Karaliaučiuje. Ir toks atsilankymas savaip paveikė kolonistus. Kiti jų suprato, kad jie atgrūsti ten, kur lietuvių buvo gyventa. Kap-

Dainų šventės atgarsiai

Lietuvos gyvenimo rūsti tikrovė dainų šventės garsuose nebuvo paskandinta. Po tos šventės, Lietuvos gyventojų sluoksniai dar jautriau prisiminė savo šalies netolimą praeitį. Nors buvo bolševikinės valdžios tikėtasi bent keletu šimtų turistų susilaukti iš JAV, o jų atvyko nepilnas šimtas. Gyventojams buvo proga prisiminti Pasaulio Lietuvių atstovų suvažiavimą Kaune 1935 m. Tada tame suvažiavime vien tik atstovų buvo per šimtą, o šiaip svečių iš JAV tais metais viešėjo per vieną tūkstantį. Ir visi kur norėjo, ten važinėjo, lankėsi. Pačiame Suvažiavime dalyvavo net trys komunistai priešaky su Abeku. Ir jiems nebuvo daroma jokių kliūčių lankytis pas savo gimines. Kitais metais atvyko iš JAV net visas choras Pirmyn, o su juo kartu iš JAV taip pat atsilankė per tūkstantį svečių. Pirmyn choras važinėjo po visą Lietuvą dainuodamas ir jam ne tik nebuvo daroma kokių nors kliūčių, bet buvo sudarytos visokeriopos lengvatos smagiai ir naudingai praleisti laiką.

Gi dabar atvykusieji iš JAV turistai ir tai veiks visi "progresyviai" neturėjo progos atsilankyti net pas savo gimines jų gyvenamose vietose.

Jau kuris laikas vieši Lietuvos JAV komunistų anglų kalba spaudos bendradarbis Bonoskis, angliakasio Baranausko sūnus Pittsburghe gyvenęs. Buvo tikėtasi, kad Bonoskio buvimas Lietuvoj gal sugundys ir angliškai kalbančius ta proga atsilankyti Lietuvoj. Deja, neišdegė. Vieni spėja, kad rašytojas Bonoskis atvyko Lietuvon pasigydyti. Kiti sako, kad jis norėjo geriau pramokti lietuvių kalbos, kartu arčiau pažinti Lietuvos gyvenimą ir parašyti anglų kalba veikalą apie Lietuvą. Todėl jis ilgiau užtruko Lietuvoj. Bet dabar spėjama, kad vargu ar Bonoskis bekurs ką nors apie Lietuvą, nes pramokęs daugiau lietuvių kalbos, daugiau patyrė iš Lietuvos žmonių gyvenimo ir iš Lietuvos netolimos praeities. Tai ir noras jo dingstas ką nors rašyti apie Lietuvą komunistų šviesoj. Bet tai tik spėjimai.

Jūsų bendradarbis

LIETUVIŠKA ŠEIMA

savo jaunąją kartą įrašydama nariais į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, bus užtikrinta, kad jaunuoliai suartės su savo tautos žmonėmis, dalyvaus lietuviškame veikime ir bus auklėjami patirotinėje dvasioje. Jeigu į Jus kreipsis SLA organizatorius, sutikit jį palankiai, nes jis turi gerus patarimus apdraudos reikaluose. Daugiau apie SLA sužinosite, jei parašysite tokiu adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE
OF AMERICA,

307 West 30th Street,
New York, N. Y. 10001

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

PADETIS MAŽOJOJ LIETUVOJ ŠIANDIEN

Rusų imperializmo, kolonializmo ir tautinio genocido pavyzdys

Kur gimė, augo, gyveno, kunigavo ir kūrė lietuvių kalbos grožinės literatūros šedevrus garsusis rašytojas poetas Kristijonas Donelaitis?

Taip, tai buvo iki sovietų rusų okupacijos. Dabar Kristijonas Donelaitis gimė, augo, gyveno, kunigavo ir kūrė... CISTUOSE PRŪDUOSE!

Kas tai Cistyje Prudy? nustebes paklaus gerb. skaitytojas. Gal tai vietovė tolimoje Rusijoje arba Sibire? Gal ten dabar statomas nukankintiems tremtiniams paminklas?

Ne! Cistyje Prudy tai Tolminkiemis Mažojoje Lietuvoj, kur gyveno, kunigavo ir kūrė mūsų grožinės literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis. Toki vardą Tolminkiemiu dabar primetė rusiškieji Maž. Lietuvos okupantai.

Ta proga verta prisiminti, kad šis lietuviškas kaimelio pavadinimas savo laiku nepatiko ir tūliems Rytprūsių naciams, ypačingai "gauleiteriui" Erich Koch. Jis naikindamas lietuviškus vietovardžius iš Tolminkiemio buvo padaręs Tollmingen.

Komunistai savo idėjos brolius nacius dar toliau pralenkė! Naciai nors lietuviško vardo šaknį, panašumą paliko — Tollmingen vis tik nors dar primena Tolminkiemį, bet ką primena Cistyje Prudy

Primena, kad čia yra atliktas tarptautinis genocidu nusikaltimo aktas, kurs kada nors, anksčiau ar vėliau, kai Teisingumas pasauly įsiviešpataus, turės būti atitaisytas: ne tik išprievartauti nuo amžių buvę lietuviški vietovardžiai gražinti į savo vietas, bet ir sovietiniai okupantai iš Mažosios Lietuvos, kaip ir iš Didžiosios išprašyti.

riko! Rusai neskyrė jų nuo vokiečių. Apie lietuvius žinoti nenorėjo. Visi lietuviai iš nuosavų sodybų buvo iškelti ir nugrūsti į Karaliaučiaus sunkiems miestu nuo griuvėsių valymo darbams arba akmenis skaldyti plantams remontuoti. Plantai nuo bombardavimo buvo geroškai išardyti. Lietuviai pajuto savo skaudų likimą. Kiti jų persikėlė į Rytų Vokietiją. Yra ten lietuviškų susidariusių salelių. Iš Rytų Vokietijos tikėjosi toliau į Vakarus pasistūmėti, bet pavėlavo persikelti — išdygo "geležinė siena" ginkluotų vyrų ir šunų saugojama.

Ne vien tik Lietuvos gyventojų plačiuose sluoksniuose į Tilžės - Karaliaučiaus sritį žiūrima kaip į negydomą ir iki šiol pū-

no įsikurti. Dabar Tilžėje ir jo apylinkėse jau galima kai kur susikalbėti lietuviškai. Karaliaučiaus srities ūkinę administraciją perdavus Lietuvos okupacijos valdžiai, pačiame Karaliaučiaus mieste jau atsirado lietuvių, ypač inžinierių. Ir įdomu, kad tarp jų yra Leningrade baigusiu inžinerijos mokslus ir į Karaliaučių atkelti atitarnauti už gautas valdžios stipendijas. Žinoma, visoje toje rusų kolonizuotoje srityje nėra jokios lietuvių savos organizacijos. Tokios sovietinėse sąlygose ir būti negali. Bet ten lietuviškas atsirasimas, jos atkūrimas savaip veikia ir kolonistus. Jie jaučiasi toje jiems visai svetimėje žemėje laikiniais gyventojais. Jei tik Vakaruose pasigirsta drąsesnės kalbos, tai pasitaiko, kad iš nakties kai kas iš tu kolonistų dingsta. Jie persi-

sukinio - snieckinio - šarmaitinio tipo komunistams Donelaičio metai kilstelėjo praeitį ir jie neskaniai prisiminė kaip Donelaitis jų spaudoje propagandos sumetimais buvo niekinamas, jo kūryba nuvertinama.

Šiandien Donelaitis dar labiau išgarsintas ir išgarbintas negu Lietuvos "buožinė" valstybėj. Raudonieji buožės Donelaitį net įsikinkė į savo progandos darbą. Bet kaip ten bebūtų, Donelaičio metai suruošti Lietuvoj dar labiau sustiprino lietuviškos atsparumą.

Teigiama, kad Tilžės - Karaliaučiaus srities ūkį įjungus į Lietuvos okupacijos valdžios administravimą, išėjo tos srities ūkio naudai. Šalies ūkio reikalai pagerėjo, bet tai palietė tik pramonę. Žemės ūkis kaip merdėjo, taip ir pasiliko toje pačioje padėtyje.